Pensionsstiftelseaktuellt

Av försäkringsaktuarien fil. lic. Erik Hahr

Under denna rubrik återkommer Hahr i den mån något anmärkningsvärt på pensionsstiftelseområdet finnes att notera. För dagen gäller det ett förtydligande i frågan rörande användandet av stiftelsemedel till ATP-avgifter samt avsättning i 1960 års bokslut (1961 års taxering).

ATP-avgifterna.

I en artikel i Skattenytt nr 10/1959 nämnde jag att det ofta följer av en pensionsstiftelses stadgar, att stiftelsens medel utom direkt till pensioner även får användas till betalning av premier för "pensionsförsäkring". Man kan i samband härmed fråga sig, om det är tillåtet att använda medlen speciellt till ATP-avgifter utan att detta är uttryckligen angivet i stadgarna. Jag anser för egen del det vara klart att under de givna förutsättningarna så får ske. ATP är ju försäkring lika väl som pension avtalad att utgå genom ett försäkringsbolags försorg, låt vara enligt ett annat system än det som måste tillämpas av försäkringsbolaget. I artikeln anförde jag, att frågan hade diskuterats inom Försäkringsinspektionen i vad det gällde de under Inspektionens tillsyn stående bundna pensionsstiftelserna och att man därvid kommit till samma resultat. Att i berörda hänseende behandla de fria stiftelserna på ett annat sätt än de bundna synes inte motiverat.

I sammanhanget borde jag ha påmint om den för de bundna stiftelserna existerande spärregeln, som i korthet går ut på att stiftelses kapital inte får tagas i anspråk i större omfattning än att kvarvarande medel täcker den s. k. pensionsreserven. Ett antal bolag synes nu ha förbisett spärregeln och utnyttjat stiftelsernas förmögenhet till gottgörelse för av bolagen gjorda inbetalningar av ATP-avgifter i inte tillåten utsträckning.

Överväger ett bolag med bunden pensionsstiftelse att för gottgörelse av ATP-avgifter (eller andra bolagets pensionskostnader) återföra medel från stiftelsen till bolaget, bör pensionsreserven först beräknas. För att få en sådan beräkning utförd kan bolaget vända sig till Försäkrinsinspektionen eller någon enskild person med aktuariekompetens.

Mot (bunden) stiftelses räntefordran för visst räkenskapsår får utan hänsyn till pensionsreserven avräknas av bolaget under året erlagda ATP-avgifter och andra pensionskostnader.[1]

Självfallet kan stiftelses medel inte tagas i anspråk för kostnader för andra anställda än sådana, för vilka stiftelsen är avsedd. Har ett bolag t. ex. en stiftelse enbart för tjänstemän, kan gottgörelse inte erhållas för ATP-avgifter e. d. för arbetare.

I fråga om fri stiftelse finnes ingen spärregel.

1961 års taxering.

Den 25 mars 1960 utfärdades som bekant en förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års

[1] Föreligger räntefordran skall först avräkning göras så långt det går innan återföring kan ske.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:43

taxering för avsättning till pensionsstiftelse. I förarbetena till förordningen (prop. 40/1960) anför departementschefen bl. a.: "I några remissyttranden har ifrågasatts, att motsvarande bestämmelser skulle utfärdas med avseende å 1961 års taxering. Jag vill i anslutning härtill understryka, att den av mig nu föreslagna lagstiftningen är att se som en engångsåtgärd, företagen i anledning av det rådande förhandlingsläget. Från och med 1961 års taxering blir kommunalskattelagens regler[2] i ämnet att tillämpa, varvid hänsyn får tas till TPL[3] (tilläggspensionslagen eller ATP-lagen) i enlighet med vad tidigare angivits." Vidare heter det: "I några yttranden har hemställts om anvisningar hur man skall beräkna den nedsättning av utfäst pension, som föranledes av förbehåll om allmän pension enligt TPL. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att vid behov meddela sådana anvisningar. Jag vill här endast anmärka, att man bör kunna godtaga att den allmänna pensionen beräknas som om den anställde under följande år fram till pensionsåldern har samma lön som under 1959." Antar man detta och därjämte, att penningvärdet blir konstant i framtiden kan utfästelsens nettoålderspensionsbelopp uträknas.[3] Är den utfästa pensionen 20.000 kr och det under antagande av konstant lön och penningvärde beräknade ATP-beloppet 5.000 kr, har man tydligen att räkna skattetaket på basis av ett nettobelopp i ålderspension av 15.000 kr. Enligt 16 § TPL utgår förtidspensionen under det gjorda antagandet om oförändrad lön med samma belopp som ålderspensionen. Enligt 24 § TPL utgör vidare pensionen till ensam änka (lika med familjepensionens "grundbelopp" vid privat försäkring) 40 % av förtids- eller ålderspensionsbeloppet. Förekommer därför invalidpension (förtidspension) och familjepension i utfästelsen, kan nettoinvalidpensionsbeloppet sättas lika med nettoålderspensionsbeloppet och nettofamiljepensionsbeloppet till motsvarande bruttobelopp minus 40 % av ATP:s (TPL:s) ålderspensionsbelopp. I exemplet nyss blir nettoinvalidpensionsbeloppet liksom nettoålderspensionsbeloppet 15.000 kr. Antages att den utfästa familjepensionens grundbelopp är hälften av ålderspensionsbeloppet eller i exemplet 10.000 kr, blir motsvarande nettobelopp 10.000 kr minus 40 % av 5.000 kr eller 8.000 kr.

Beträffande företag som har pensionsfrågan ordnad genom försäkring uppstår vissa särskilda spörsmål, som här må beröras. I Meddelanden från Riksskattenämnden nr 1/1957 uttalade nämnden att företag, som tecknat pensionsförsäkringar hos SPP eller annat försäkringsföretag för sina anställda, härigenom borde anses ha givit utfästelse till sådana anställda som anmälts för försäkring. Rimligt synes vara, att detta uttalande fortfarande finge gälla men nu med tillämpning å de efter anpassningen till ATP kvarstående tjänstepensionsförmånerna. Vid avsättning 1960, innan anpassningen är genomförd, skulle man lämpligen kunna förutsätta, att anpassningen skedde så, att SPP-försäkringarna med utnyttjande av hela de på desamma belöpande andelarna i premiereserven hos SPP minskades med de på nyss angivet sätt beräknade ATP-beloppen.

Vid skattetaksberäkning i samband med

[2] Man torde för 1961 års taxering kunna räkna med oförändrade regler i KL.

[3] Alltså, där förbehåll gjorts om anpassning till ATP, med nedsättning av "bruttobeloppet" med ATP-beloppet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:43

Statistiken över 1959 års taxeringar

Av byråchefen John Bredal-Bauer

Statistiska centralbyråns berättelse Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet taxeringsåret 1959 väntas utkomma av trycket i juni 1960. En sammanfattning av de viktigaste resultaten lämnas härnedan.

I. Taxeringsutfallet 1959.

A. Fastighetstaxeringen.

I tab. 1 lämnas uppgifter om såväl 1958 som 1959 års värden på skattepliktiga fastigheter.

Under år 1959 ägde ingen allmän fastighetstaxering rum. Under sådana år brukar värdet av jordbruksfastighet ej nämnvärt förändras. Så var även fallet år 1959, såsom tabellen utvisar. Sålunda steg värdet av jordbruksfastighet med 31,4 milj. kr eller endast 0,14 %. Värdet av annan fastighet steg däremot med 4.010,9 milj. kr eller 6 %, vilket främst beror på nybyggnader. I tabellen angivna fastighetsvärden innefattar även fastigheter tillhöriga svenska aktiebolag. Dessa uppgår till 2.759,9 milj. kr för jordbruksfastighet samt till 19.778,7 milj. för annan fastighet.

B. Inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

En sammanfattning av 1959 års taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt lämnas i tab. 2. I tabellen har åtskillnad gjorts mellan å ena sidan fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser ("fysiska personer m. fl") samt å andra sidan övriga skattskyldiga, bland vilka huvuddelen utgörs av de svenska aktiebolagen.

Vad först den statliga inkomsttaxeringen beträffar, har den sammanräknade nettoinkomsten, som utgör summan av inkomsterna från skilda förvärvskällor efter

---

SPP-försäkring har skattetaket hittills satts till beloppet av taket för den försäkrade pensionen, beräknat enligt KL :s regler ("bruttotaket") minus den på försäkringen belöpande andelen i SPP :s premiereserv. (Man förutsätter en utfästelse å den försäkrade pensionen, betraktar SPP-försäkringen som en återförsäkring och får på så sätt fram ett "skattetak för egen räkning" eller ett "nettoskattetak".) Är sålunda för en anställd utfäst en ålderspension å 20.000 kr, skattetakskoefficienten k och andelen i premiereserven hos SPP V, blir nettoskattetaket 20.000 k—V. Gäller det nu att taga hänsyn till ATP och är ATP-beloppet 5.000 kr blir enligt den gjorda förutsättningen beträffande sättet för anpassningen nettoskattetaket 15.000 k—V.

Den skisserade anpassningsmetoden är strängare än andra tänkbara metoder och borde utan vidare kunna godtagas av taxeringsmyndigheterna. Önskar något företag tillämpa en liberalare metod, torde det däremot nog bli nödvändigt att begära förhandsbesked.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:43